

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ
PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM
A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Zápis z devátého zasedání Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání

17. prosince 2010

Místo a datum konání: Praha, MŠMT, Velký zrcadlový sál
Karmelitská 7, Praha 1, 14:00 – 16:30 hodin

Přítomni: prof. Ing. Rudolf Haňka, PhD., FEng. (předseda), doc., prof. PhDr. Petr Fiala, PhD., LL.M., prof. Ing. Jan Hálek, CSc., prof. Ing. arch. Ladislav Lábus, prof. Ing. Jiří Málek, Doc. Dr. Ing. Vladimír Kebo, RNDr. Zdeněk Somr, Ing. Zbyněk Frolík, prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.

Omluveni: prof. Jan Švejnar, PhD, prof. Ing. Karel Rais, CSc., MBA, Ing. Jiří Rusnok

Hosté: prof. RNDr. Jan Slovák, DrSc., prof. PhDr. Petr Matějů, Ph.D., JUDr. Jana Škeříková

54. Zápis z 8. zasedání dne 26.11.2010

Profesor Haňka poukázal na to, že v návrhu zápisu z 8. zasedání Rady byla v bodu 50 omylem vynechána možnost pětiletých celistvých magisterských studijních programů financovaných jako SDS+0. Rada souhlasila s touto poznámkou a schválila takto doplněný zápis.

55. Přehled dosavadní činnosti Rady

Rada vzala na vědomí aktualizovaný přehled činností.

56. Jmenování Hlavního odborného garanta IPn RTV

Profesor Haňka oznámil Radě, že novým garantem programu IPn RTV byl jmenován prof. Hálek a pogratoval mu k jeho jmenování a ubezpečil ho plnou podporou všech členů Rady v jeho nové roli.

57. Zpráva o pokroku IPn RTV

- a) **JUDr. Škeříková** podala stručnou zprávu o stavu IPn RVT. Mimo jiné uvedla že k 15.11. rezignoval docent J. Fischer a od 8.12. nastoupil nový hlavní odborný garant projektu prof. Hálek. Současně s docentem Fischerem rezignovala Ing. Savina Finardi na roli odborné garantky aktivit spojených s přípravou Finanční pomoci studentům. Od 1. prosince 2010 nastoupil nový ředitel odboru VŠ Ing. Jiří Nantl, který již v minulosti spolupracoval

s profesorem Slovákem na přípravě ZVŠ. Očekává se, že se bude aktivně podílet na dalších pracích v přípravě tohoto zákona.

Průběžně probíhaly práce v rámci mikrotýmu pro **transformaci části VOŠ** pod vedením Ing. Karpíška (proveden průzkum mezi VOŠ, zda-li o tuto transformaci mají zájem), následně ty, které zájem deklarovaly či se o tuto záležitost zajímaly byly sezvány do Prahy na seminář 30.11. Od té doby pracuje daný mikrotým a připravuje podmínky pro transformaci části VOŠ.

V posledních dvou měsících probíhají práce v mikrotomu zaměřeném na **hospodaření VŠ** pod vedením Ing. Kopřivy, ve kterém jsou zastoupeni kvestoři některých VŠ. Výsledky tohoto mikrotýmu by měly být odevzdány do konce roku 2010,

V létě byla nastavena spolupráce s **akreditační komisí**, na základě které někteří členové akreditační komise či jimi určené osoby zpracovávají podkladové analýzy pro projekt (zatím odevzdány Akreditační agentury, Úvod k analýze hodnocení institucí se zaměřením na kvalitu vnitřního hodnocení škol, na množství a překrývání oborů a na neefektivní využívání lidských zdrojů, Analýza akademického prostředí, Sonda do hlavních problémů postavení vyučujících a studentů na soukromých školách, Podněty pro přípravu nové legislativy),

- b) **Profesor Slovák** informoval členy R2V2 o obsahu vypořádaných stručných zásad pro přípravu nového zákona o terciárním vzdělávání, které vychází z materiálů diskusí z r. 2009 a tyto podklady rozšiřují o závěry České konference a R2V2 z roku 2010.

Zároveň přednesl návrh harmonogramu a personálního zabezpečení dalšího postupu v přípravě nového zákona tak, jak jej tentýž den ráno podrobně projednal s ředitelem J. Nantlem z MŠMT. Podle profesora Slováka tento návrh vychází z následujících bodů:

- Na znění věcného záměru průběžně pracuje pracovní skupina Nantl, Vinš, Kořátková, Slovák, východiskem je právě zmíněné shrnutí závěrů dosavadní diskuse ve znění předloženém R2V2.
- Organizačně budou práce ze strany ministerstva zajištěny a podpořeny supervizí J. Nantlem, který bude ve své roli příslušného ředitele hlavním kontaktním místem pro sub-tým projektu IPn RTV pro zákon o terciárním vzdělávání a bude zajišťovat synergii potřebných agend a procesů uvnitř MŠMT s aktivitami projektu; zároveň J. Nantl konstatoval, že nemůže být ani formálně ani věcně zodpovědný za organizační, personální nebo věcné záležitosti uvnitř projektu IPn RTV.
- Ředitel Nantl a tým projektu se shodují, že bude vhodné pověřit vedením sub-týmu pro zákon a terciárním vzdělávání J. Slováka, se kterým má J. Nantl dlouholetou úspěšnou historii široké spolupráce; J. Slovák takové pověření přijme, jakmile budou ujasněny pracovní podmínky pro celý tým.
- Při naplnění předchozích dvou bodů předpokládají společně J. Nantl a J. Slovák, že věcný záměr nového zákona by mohl být představen veřejnosti k diskusi na konci února 2011, následovat bude malá RIA a diskuse by měla být uzavřena ke konci května 2011, vypořádána během června. V červenci by mohlo být spuštěno mezirezortní připomínkové řízení, takže do vlády by věcný záměr zákona mohl jít na podzim 2011.

- Paragrafové znění zákona a velká RIA by měly být připravovány již během projednávání věcného zákona vládou. Harmonogram tedy může počítat s projednáním paragrafového znění vládou na konci prvního čtvrtletí 2012 a projednání parlamentem během roku 2012.
- Stávající sub-tým pro zákona terciárním vzdělávání a dosavadní čerpání umožní naplnit tento harmonogram při prodloužení projektu o 6 měsíců, během celé této doby bude samozřejmě součástí prací týmu také spolupráce s J. Nantlem a jeho odborem při přípravě podzákoných norem a celé implementace změn. Zvláště z tohoto pohledu je prodloužení projektu podstatné.

- c) **Profesor Matějů** v úvodu svého vystoupení uvedl, že příprava zákona o finanční pomoci studentům může stavět na materiálu „Plán implementace finanční pomoci studentům“, který projednala ještě předchozí vláda. Tento materiál prošel důkladným mezirezortním připomínkovým řízením, ve kterém došlo k řádnému vypořádání připomínek a vyjasnění všech sporných bodů. To by mělo usnadnit jednání o podobě věcného záměru zákona zejména s příslušnými rezorty (MPSV a MFČR).

Pro dosažení cílů projektu však bude třeba expertnímu týmu vytvořit podmínky pro to, aby mohl postupně dohnat zpoždění, které příprava zákona nabrala. Jmenování prof. Jana Hálka hlavním odborným garantem podle něj situaci v projektu zásadním způsobem mění a dává šanci i na personální stabilizaci expertního týmu. Po projednání s novým garantem projektu je proto připraven ujmout se role koordinátora prací na zákonu o finanční pomoci studentům. Předpokládá těsnou spolupráci s ing. Liborem Svobodu, který by se měl stát členem expertního týmu.

Stejně jako J. Slovák i P. Matějů doporučil požádat o prodloužení projektu minimálně o 6 měsíců. K tomu je zapotřebí znát aktuální stav rozpočtu projektu a výsledky jednání s expertní skupinou o zásadní změně projektu (aktivity, garanti klíčových aktivit, změny v rozpočtu). Obecně je zásadní, aby byli interní experti projektu průběžně informováni o stavu rozpočtu.

Dále zdůraznil, že věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům (FPS) potřebuje zpracovat kvalitní RIA (nelze bez externí spolupráce) a velmi intenzivně spolupracovat s MPSV a MFČR na návrhu implementace vratné i nevratné pomoci, která bude ve věcném i časovém souladu s přípravou jednotného inkasního místa (JIM), jednotného výplatního místa (JVM) a dopadů na státní rozpočet. Proto je nutné urychlit ustavení mezirezortní komise MŠMT-MPSV-MF ČR a pracovní skupiny MŠMT, která bude pro jednání této komise připravovat podklady, vhodnou formou se zapojit do procesu přípravy JIM-JVM, případně Druhého penzijního pilíře (individuální účty). Dále je třeba určit tým, který se bude jednání mezirezortní komise zúčastňovat. Jednání v mezirezortní komisi a v procesu JIM-JVM jsou klíčovými předpoklady úspěchu. K tomu je také zapotřebí vědět, jaký je stav smluv DPČ s externími experty.

Na závěr svého vystoupení P. Matějů informoval o shodě, ke které došlo v jednání s hlavním odborným garantem projektu o realizaci šetření „Uchazeč“, jehož cílem je doplnit chybějící informace o hlavních faktorech působících jako bariéry v přechodu mezi střední a vysokou školou. O realizaci tohoto šetření, jehož uskutečnění je v projektu RTV plánováno, bude P. Matějů jednat i panem ministrem a to na schůzce stanovené na 20.12. 2010.

- d) **Profesor Hálek** vyjádřil souhlas jak s návrhem na rozdělení administrativních zodpovědností, tak i s návrhem harmonogramu, který předpokládá prodloužení projektu o půl roku. Současně slíbil, že projekt, o kterém se premiér vyjádřil, že stagnuje, se pokusí znovu rozjet.
- e) **V diskuzi** se předseda otázel Dr. Škeříkové, zda jsou v současném rozpočtu dostatečné prostředky k prodloužení prací o šest měsíců. Dr. Škeříková ujistila Radu, že při současném stavu financí je prodloužení o šest měsíců reálné.

P. Matějů navrhl otázku školného řešit v souladu s programovým prohlášením vlády tak, že zákon o terciárním vzdělávání bude připraven s odloženým školným, které však bude nastaveno na nulu s možností jej „uvolnit“ nařízením vlády po splnění podmínky, že funguje finanční pomoc studentům. Reálně se nejprve dokončí práce na finanční pomoci studentům, celý systém této pomoci (půjčky, granty, stipendia) se spustí v roce 2013, čímž se vytvoří podmínky pro „uvolnění“ školného. Zda bude uvolněno v roce 2013 nebo později, bude čistě politickým rozhodnutím.

Profesor Fiala podotkl, že politická vůle zavést školené, ještě nebyla oficiálně negována, takže doporučuje jej do zákona zavést. S tímto názorem souhlasili všichni členové Rady a Dr. Somr navíc podotkl, že zadání pro přípravu ZTV tak jak vychází z programového prohlášení vlády je, že školné bude zavedeno. Je to pouze formální záležitost zdali bude rozhodnuto že koncept školného se zavádí, ale jeho počáteční výše bude stanovena na politicky přípustnou hodnotu, třeba i nulovou. S tímto závěrem Rada souhlasila.

Profesor Slovák upozornil, že smlouvy pro externí pracovníky končí 31. prosince a zdůraznil potřebu včasného prodloužení smluv tak aby nedošlo k dalšímu narušení prací. Dr. Škeříková oznámila, že se pokusí zařídit, aby současné DPČ byly prodlouženy co nejdříve.

V závěru profesor Haňka vyjádřil potěšení nad tím, že projekt má teď v profesoru Hálkovi schopného a zkušeného garanta a konstatoval, že se nyní zdá reálné připravit oba dva zákony, když ne podle původního harmonogramu tak nejvýše s půl ročním zpožděním.

58. Diverzifikace vysokých škol

Rada pokračovala ve své diskuzi o diverzifikaci vysokých škol. Profesor Málek předložil Radě svoji PowerPoint prezentaci „Jak hodnotit výkon výzkumných institucí s ohledem na jejich velikost“ (uložena na webových stránkách Rady) ve které poukázal na problematičnost měření prostého počtu publikací a vyzvedl vhodnost měření citační odezvy pomocí Essential Science Indicators (ESI). V závěru uvedl, že v ČR existují pouze dvě instituce s dostatečně širokým záběrem oborů na světové úrovni (AVČR a UK) a další s pozitivním vývojem v tomto směru (MU). Šest dalších univerzit z hlediska citační odezvy snese srovnání se světem pouze v jednotlivých oborech, zatímco ostatní české instituce se v ESI ztrácejí v pozadí.

V závěru profesor Málek doporučil:

- Hodnocení VŠ by mělo být provedeno na základě jasně definovaných oborů
- Hodnocení by mělo zohledňovat velikost VŠ
- Hodnocení výkonů by mělo být založeno na více kriteriích, ta musí být jednoduchá a vycházet z mezinárodně akceptovaných zvyklostí

- Diferenciaci VŠ nelze provádět při klesajícím nebo stagnujícím rozpočtu
- Výsledný finanční dopad by měl být rozdělen do pásem a nikoliv přímo spojený s bodovým hodnocením.

V diskuzi bylo zdůrazněno, že pokusy o identifikaci několika výzkumných VŠ obvykle vedou ke stejným závěrům a pokud se přihlédne ke zvláštnímu charakteru technických VŠ, končí výčtem stejných pěti či sedmi institucí. V současných podmínkách (s nedostatkem finančních prostředků) nemohou být naše univerzity o mnoho efektivnější. Současně byla zdůrazněna nutnost umožnit nejen vynikajícím vysokým školám ale také i fakultám se identifikovat jako výzkumné.

Ing. Frolík navrhl podporovat jen ty obory, které jsou úspěšné, a domníval se, že počet investovaných peněz do jednotlivých institucí ne přímo implikuje jejich úspěšnost. Podle jeho názoru je lepší mít méně ale lépe kvalifikovaných oborů. Prof. Málek s tímto názorem úplně nesouhlasil a domnívá se, že až na výjimky platí úměra více peněz, více úspěchu.

Profesor Haňka podotkl, že z britských zkušeností vyplývá důležitost pravidelné revize výsledků takového hodnocení. Podle jeho názoru zásadní změna přístupu k institucionálnímu financování by měla mít hlubší dopad na jeho výši pro jednotlivé fakulty a následně VŠ. Na příklad britský systém RAE efektivně odebírá téměř veškeré institucionální výzkumné prostředky průměrným a podprůměrným institucím a progresivně vysoce zvýhodňuje instituce nadprůměrné. Tím dochází *de facto* k diferenciaci univerzit mezi výzkumné a učící.

Věda dnes nezná národní hranice a je velmi pozitivní jak čeští vědci spolupracují v nadnárodních výzkumných programech. Nicméně je překvapující, že na příklad v letošním Advanced Grants programu evropského výzkumné agentury (European Research Council) nebyl úspěšný jediný český vědec (a v celé historii těchto programů se tak stalo pouze jednou!). V porovnání s našimi sousedy (Rakousko, Polsko, Maďarsko, kteří mají každý rok jednoho či dva úspěšné žadatele) hluboce zaostáváme za evropskou špičkou.

Prof. Málek upozornil na některé již fungující mechanismy, např. VKM (věda, kvalifikace, mobilita) a zdůraznil nutnost předložení veřejnosti hodnocení VŠ. Současně vznesl otázku, zda by na příklad skupina předních britských odborníků byla schopna ohodnotit některé české univerzity a porovnat je ve světovém měřítku a vytvořit tak jakési srovnání s evropskou či světovou špičkou.

59. Různé

Rada byla požádána panem ministrem, aby jmenovala svého zástupce do meziresortní komise pro přípravu tezí implementace reformy finanční pomoci studentům. Po krátké diskuzi se Rada rozhodla požádat Ing. Rusnoka aby se tohoto úkolu jejím jménem ujal.

60. Datum příští schůze

Další zasedání Rady se bude konat dne 28. ledna ve Velkém zrcadlovém sále MŠMT od 14:00 hodin, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1.